

11. Korshakova O.M. Avtorske pravo ta tvory fun fiction [Copyright and works of fun fiction] *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnogo universytetu. Seriya PRAVO – Scientific herald of Uzhgorod National University. LAW series, issue 34, 90-92* [in Ukrainian].

12. Ulitina O., Yakusha Ye. (2016). Kosplei i avtorske pravo [Cosplay and copyright]. *Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti – Theory and practice of intellectual property, 6, 25-30* [in Ukrainian].

13. Pro derzhavnu reiestratsiiu avtorskoho prava i dohovoriv, yaki stosuutsia prava avtora na tvir: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 27.12.2001 r. № 1756 [On the state registration of copyright and contracts relating to the author's right to work: Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 27, 2001 No. 1756]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1756-2001-п> [in Ukrainian].

14. Hrabovska H.M. (2016). Osoblyvosti ukladennia dohovoru na muzychnyi tvir [Features of a contract for a musical composition]. *Aktualni problemy pravoznavstva – Actual problems of law, 1, 105-108* [in Ukrainian].

15. Chomu avtoru ne varto vidchuzhuvaty svoi mainovi prava? [Why should not the author relinquish his property rights?] Retrieved from <http://www.uacrr.org/chomu-nikoli-ne-varto-peredavati-svoyi-maynovi-avtorski-prava/> [in Ukrainian].

16. Pro efektyvne upravlinnia mainovymy pravamy pravovlasnykiv u sferi avtorskoho prava i (abo) sumizhnykh prav: Zakon Ukrainy vid 15.05.2018 r. № 2415-UIII [On effective management of the proprietary rights of copyright holders in the field of copyright and (or) related rights: Law of Ukraine dated May 15, 2018, No. 2415-III]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2415-19> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 20.09.2018

УДК 342.9

*Шашкова Анастасія Олександрівна,
аспірант кафедри державно-правових
дисциплін та адміністративного права
Центральноукраїнського державного
педагогічного університету
імені Володимира Винниченка
nastia.richy13@gmail.com*

ДО ПИТАННЯ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена дослідженню існуючих видів (форм) систематизації законодавства та виокремленню з них найбільш оптимальної моделі систематизації законодавства у сфері інтелектуальної власності. Визначено характерні особливості кожного з видів систематизації. Досліджено наукові погляди щодо доцільності систематизації законодавства у зазначеній сфері. Наголошено на тому, що на сьогоднішній день існує декілька моделей правового регулювання відносин, пов'язаних зі сферою інтелектуальної власності. Досліджено зарубіжний досвід таких країн як Франція, Філіппіни, Португалія, Італія та Естонія. Зроблено висновок, що на сучасному етапі реформування сфери інтелектуальної власності доцільним та необхідним є прийняття Кодексу інтелектуальної власності України.

Ключові слова: адміністративно-правове регулювання, інтелектуальна власність, систематизація законодавства, кодифікація, Кодекс інтелектуальної власності України.

Shashkova A. TO THE QUESTION OF THE SYSTEM OF INTELLECTUAL PROPERTY LEGISLATION IN UKRAINE

The article is devoted to the study of existing forms (types) of the systematization of legislation and the identification of the most optimal model of the systematization of legislation in the field of intellectual property. The characteristic features of each type of systematization are determined. The scientific views on the expediency of systematization of legislation in this area are researched. It is emphasized that to date there are several models of legal regulation of relations related to the sphere of intellectual property. The foreign experience of such countries as France, the Philippines, Portugal, Italy and Estonia has been researched. It is concluded that at the current stage of intellectual property reform it is expedient and necessary to adopt a Code of Intellectual Property of Ukraine.

Key words: administrative and legal regulation, intellectual property, systematization of legislation, codification, Code of Intellectual Property of Ukraine.

Постановка проблеми. Правова регламентація інтелектуальної власності в Україні завжди була широкомасштабною та об'ємною за змістом. Зокрема, на сьогоднішній день положення, що безпосередньо пов'язані зі сферою інтелектуальної власності містяться у декількох кодексах України (Цивільний, Господарський, Митний кодекси України), більш ніж двадцяти п'яти законах України загальної й спеціальної дії та в незліченній кількості підзаконних нормативно-правових актів. Така надмірно роздрібнена регламентація інтелектуальної власності провокує значну кількість прогалин в національному законодавстві та неузгодженість правових норм. Проте законодавець, замість уніфікації й систематизації існуючих норм та положень, вводить в дію нові, тим самим створюючи нагромадження профільного законодавства, а також провокуючи виникнення ще більших неузгодженостей правових норм та недосконалість системи законодавства у сфері інтелектуальної власності. А враховуючи те, що у зв'язку з євроінтеграційними процесами в Україні з 2016 року відбувається активний процес реформування державної системи правової охорони прав інтелектуальної власності в Україні, питання систематизації положень законодавства про інтелектуальну власність набуває дедалі більшої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблеми правової регламентації (в тому числі й систематизації) норм інтелектуальної власності займалися такі вчені та науковці як Г. Андрощук, Є. Валькова, І. Запорожець, В. Крижна, О. Підпригора, М. Потоцький, Л. Ряблягова, О. Сокурєнко, Р. Стефанчук, Р. Шишка, І. Шишко, А. Шпак, С. Юркова та інші. Однак сучасні процеси, що пов'язані з реформуванням державної системи правової охорони прав інтелектуальної власності в Україні, передбачають створення нової системи захисту прав інтелектуальної власності, а тому питання щодо доцільності систематизації законодавства сфери інтелектуальної власності набуває оновленого значення й потребує детального аналізу та дослідження.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження існуючих форм (видів) систематизації законодавства та виокремлення з них найбільш доцільної моделі систематизації законодавства щодо сфери інтелектуальної власності з урахуванням наукових розробок та зарубіжного досвіду.

Вклад основного матеріалу. Для усунення протиріч між нормативно-правовими актами, для підвищення якісної складової законодавчої бази та з метою полегшення пошуку відповідної правової норми використовують систематизацію законодавства. В теорії держави і права під систематизацією законодавства розуміють діяльність компетентних державних органів та уповноважених організацій з упорядкування і вдосконалення чинних нормативно-правових актів, зведення їх у єдину внутрішню узгоджену систему [1, с. 176]. Тобто, систематизація законодавства передбачає діяльність уповноважених суб'єктів щодо впорядкування та удосконалення нормативно-правової бази, що складається з численної кількості законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів з метою зведення їх до певної внутрішню узгодженої системи.

Серед основних видів (в юридичній літературі також зустрічаються як форми та/або способи) систематизації законодавства виділяють облік, інкорпорацію, консолідацію та кодифікацію. Детально не зупиняючись на перевагах та недоліках кожного з видів систематизації законодавства, визначимо лише характерні особливості кожного з них.

Облік – це такий вид (форма) систематизації, який передбачає накопичення нормативно-правових актів в єдиній системі, що забезпечує ефективний спосіб пошуку в ній необхідної правової інформації.

Інкорпорація – це об'єднання чинних нормативно-правових актів в певному (алфавітному, предметному чи хронологічному) порядку без зміни їх змісту. Тобто, при інкорпорації відбувається зовнішнє впорядкування нормативно-правової бази.

Консолідація як вид систематизації розуміє під собою процес створення нового нормативно-правового акта на основі вже існуючих нормативно-правових актів, які діють в одній і тій самій сфері суспільних відносин. В новому документі, який, по суті, є об'єднаним нормативно-правовим актом, правові положення розміщуються в логічному порядку після спеціальної редакційної обробки, але без зміни змісту.

Кодифікація є найскладнішим з процедурної точки зору видом систематизації, адже передбачає змістовну переробку нормативно-правових актів, яка полягає в усуненні розбіжностей та протиріч між правовими нормами, скасуванням застарілих та прийняттям нових положень, що регулюють одну й ту ж сферу суспільних відносин, мають однаковий предмет та методи регулювання, на основі чого створюється новий систематизований (кодифікований) нормативно-правовий акт. Такий кодифікований нормативно-правовий акт зазвичай має складну структуру та значний за обсягом.

Отже, існують різні види систематизації законодавства, кожен з яких має свої особливості, однак, на нашу думку, найбільш якісним та ефективним видом (формою, способом) систематизації законодавства є кодифікація, адже вона не лише впорядковує правові норми, а й усуває юридичні колізії, що, як наслідок, позитивно сприяє процесу реалізації цих правових норм в практичній діяльності.

Повертаючись до правового регулювання сфери інтелектуальної власності (далі – ІВ), необхідно зауважити, що науковці (зокрема В. Крижна, Р. Стефанчук) в межах дослідження систематизації законодавства у сфері ІВ, виділяють декілька моделей правового регулювання відносин, пов'язаних зі сферою ІВ:

- на рівні окремих нормативно-правових актів, присвячених певним об'єктам ІВ;

- дворівневе регулювання: регламентація основних положень в цивільному (торговому) кодексі, а також наявність спеціальних законів стосовно окремих об'єктів ІВ;
- кодифікація всіх положень щодо сфери ІВ у цивільному кодексі;
- кодифікація положень стосовно всіх об'єктів ІВ в спеціальному кодифікованому акті – Кодексі інтелектуальної власності [2, с. 111; 3, с. 87].

Для України до прийняття цивільного кодексу (2003 р.) характерною була перша модель правового регулювання, а після 2003 р. – дворівнева система правового регулювання на рівні кодексу (книга 4 ЦК України) та спеціальних законодавчих актів. Проте, вже в той йшла мова про доцільність виокремлення норм, що стосуються сфери ІВ з цивільного кодексу в окремий кодифікований нормативно-правовий акт (як це сталося, наприклад, з Сімейним кодексом України), однак озвучене так і не було втілене в реальність.

В пояснювальній записці до Проекту Кодексу інтелектуальної власності України від 02.06.2004 р. було наголошено, Цивільний кодекс України лише частково охоплює сферу правового регулювання права інтелектуальної власності. Цілком справедливо, що до кодексу не ввійшли норми, які не є об'єктом цивільного права, однак безпосередньо пов'язані зі сферою ІВ [4] (наприклад, правова регламентація діяльності державних органів у сфері ІВ). У зв'язку з цим, лівова частка правових норм розпорошена по численним законам загальної та спеціальної дії, більшість з яких мають декларативний характер та не містять чіткого правового механізму реалізації матеріальних норм.

Починаючи з 2016 року, відповідно до Концепції реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01.06.2016 № 402-р, й по сьогодні, в Україні здійснюється реформа у сфері ІВ, яка відновила питання щодо доцільності та необхідності прийняття Кодексу інтелектуальної власності України. Перш за все, це пов'язано зі створенням дворівневої системи організації державного управління сфери ІВ. Тобто, адміністративною складовою діяльності у сфері ІВ, яка протягом всього періоду незалежності України була регламентована нормативно-правовими актами різної юридичної сили та виявилася неефективною, у зв'язку з чим і була реформована.

Отже, пройшло вже більше п'ятнадцяти років, а питання щодо доцільності кодифікації законодавства у сфері ІВ так і залишається актуальним. Зазначене підтверджується науковими розробками в даній сфері. Так, науковці на сьогоднішній день розглядають кодифікацію законодавства ІВ як раціональний та найбільш ефективний вид систематизації. Зокрема, В. Крижна вказує, що кодифікація, безумовно, дозволить усунути існуючі протиріччя в регулюванні окремих об'єктів інтелектуальної власності [2, с. 112]. О. Шарікова також наголошує на необхідності провести кодифікацію у сфері права інтелектуальної власності та прийняти кодифікований акт, який буде регулювати відносини в даній сфері [5, с. 220].

В свою чергу, Р. Стефанчук підтверджує, що одним із найбільш ефективних способів вирішення проблем у сфері ІВ є прийняття єдиного кодифікованого законодавчого акта – Кодексу законів про ІВ, який би об'єднав і консолідував усі норми стосовно здійснення та захисту прав ІВ, що, з одного боку, полегшило б пошук необхідних положень, а з іншого – сприяло б однозначному правозастосуванню [3, с. 90]. Крім того, Р. Шишка, досліджуючи кореляцію поглядів «за» і «проти» на питання кодифікації законодавства у сфері ІВ, робить висновок, що сьогодні більшість «за» кодифікацією законодавства у сфері ІВ, ніж «проти» [6, с. 87].

Резюмуючи викладене можна стверджувати, що кодифікація законодавства у сфері ІВ є науково обгрунтованою та необхідною, однак треба наголосити, що розробка проекту Кодексу інтелектуальної власності України має бути систематизованим, логічним та поступовим процесом, який повинен здійснюватися відповідно до сучасних вимог розвитку суспільства, в залежності від економічного становища країни та науково-технічного прогресу, із залученням фахівців та спеціалістів галузі ІВ, з урахуванням позитивного зарубіжного досвіду та у відповідності до міжнародних стандартів.

Зокрема, в Україні функціонують Науково-дослідний інститут ІВ Національної академії правових наук України, Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, а також науково-правові центри Києва, Харкова, Одеси, Львова тощо, які мають бути залучені до розробки проекту зазначеного кодифікованого нормативно-правового акта. Це забезпечить високу якість юридичної техніки, професіоналізм та практичну спрямованість матеріальних та процесуальних норм, а також сприятиме уникненню неоднозначних термінів, понять та нечітких формулювань в законодавстві у сфері ІВ.

Звертаючись до зарубіжного досвіду систематизації законодавства у сфері ІВ, варто підкреслити, що на сьогоднішній день в різних країнах використовуються різні моделі правової регламентації відносин, пов'язаних зі сферою ІВ. В межах статті розглянемо лише ті країни, де відбулася кодифікація законодавства ІВ в межах спеціалізованого кодексу з ІВ, а не як складової частини цивільного кодексу.

Франція систематизувала законодавство ІВ шляхом кодифікації ще в 1992 р. Кодекс ІВ Франції (Code de la propriété intellectuelle) набув чинності 01.07.1992 р. [7]. Зазначений кодифікований акт структурно складається з двох частин: законодавчої та регуляторної. В свою чергу, законодавча частина поділена на три оригінальні частини: літературна та художня власність (Première partie: La propriété littéraire et artistique), промислова власність (Deuxième partie: La propriété industrielle) та положення, що стосуються закордонних країн (Troisième partie:

Dispositions relatives à l'outre-mer).

Законодавча та регуляторна частини складаються з восьми ідентичних за назвами книг: 1. авторське право (Livre Ier: Le droit d'auteur); 2. суміжні права (Livre II: Les droits voisins du droit d'auteur); 3. загальні положення щодо авторських прав, суміжних прав та прав виробників баз даних (Livre III: Dispositions générales relatives au droit d'auteur, aux droits voisins et droits des producteurs de bases de données); 4. адміністративна та професійна організація (Livre IV: Organisation administrative et professionnelle); 5. промислові зразки та корисні моделі (Livre V: Les dessins et modèles); 6. захист винаходів та технічних знань (Livre VI: Protection des inventions et des connaissances techniques); 7. торговельні марки, сервісні марки, знаки обслуговування й інші відмітні ознаки (Livre VII: Marques de fabrique, de commerce ou de service et autres signes distinctifs); 8. застосування на островах Уолліс і Футуна; Південній та Арктичній території Франції, в Новій Каледонії та Майотт (Livre VIII: Application dans les îles Wallis et Futuna, dans les Terres australes et antarctiques françaises, en Nouvelle-Calédonie et à Mayotte).

Структура та зміст кодексу вказують на наявність не лише суто цивільних норм та положень, а й наявність адміністративних (книги 4), завдяки яким відбувається адміністративно-правове регулювання сфери ІВ на вищому рівні з узгодженням адміністративних норм з іншими, що безпосередньо стосуються сфери ІВ. Звичайно ж, розглянутий кодифікований акт не є ідеальною моделлю систематизації, однак, досліджуючи періодику внесених до нього змін, можна стверджувати про підвищення його якості та практичної реалізації.

У Філіппінах Кодекс ІВ (Intellectual Property Code of the Philippines) набув чинності 01.01.1998 р. [8]. Він складається з п'яти частин: управління інтелектуальною власністю; закон про патенти; закон про торгові марки, сервісні марки та торгові найменування; закон про авторське право; заключні положення. Тобто, превалуючою складовою кодексу виступають цивільно-правові норми, які регламентують правовий режим патентів, торгових марок та найменувань, положення щодо авторських та суміжних прав.

Правовою основою сфери ІВ у Португалії є Кодекс про авторське право та суміжні права (Código do Direito de Autor e dos Direitos Conexos) від 17.09.1985 р. [9] та Кодекс промислової власності (Código da Propriedade Industrial) від 01.07.2003 р. [10]. Кодекс про авторське право та суміжні права Португалії складається з шести розділів: правова охорона творів та авторське право; використання творів; суміжні права; порушення й захист авторських та суміжних прав; реєстрація; захист технологічних заходів та інформації для електронного управління правами. В свою чергу, Кодекс промислової власності містить п'ять розділів, зокрема, це: загальні положення, положення про промислову власність, попередження (кримінальні та адміністративні правопорушення), зроби та бюлетень промислової власності. Тобто, кодифікація законодавства ІВ в Португалії має дуалістичний характер та, з одного боку, регулює лише авторські та суміжні права, а з іншого – промислову власність, що є невід'ємною частиною права ІВ.

Досить цікавим є досвід Італії щодо законодавчої регламентації сфери ІВ. Так, в Італії діє Кодекс промислової власності (Codice della proprietà industriale) від 19.03.2005 р. [11], який стосується лише сфери промислової власності, а авторські та суміжні права регулюються окремим Законом «Про охорону авторських та суміжних прав» від 22.04.1941 р. (зі змінами від 31.12.1994 р.) [12]. Тобто, спостерігається дворівневе регулювання відносин у сфері ІВ. Л. Ряботягова, здійснивши аналіз положень зазначеного кодексу визначає, що він є комплексним законодавчим актом, який забезпечує цивільно-правовий та адміністративно-правовий порядок регулювання сфери ІВ й вказує, що він майже на третину складається з норм адміністративного законодавства, які присвячені процедурним питанням, пов'язаним з набуттям права промислової власності, а також діяльності патентних повірених, Відомства з патентів і торговельних марок [13, с. 27]. Тобто, з точки зору адміністративно-правового регулювання діяльності у сфері ІВ, Кодекс промислової власності Італії є оптимальним прикладом, адже відійшов від типової кодифікації законодавства ІВ виключно як складової цивільного законодавства.

Необхідно зазначити, що розробка Кодексу інтелектуальної власності на сьогодні проводиться в Естонії спеціальною робочою групою, яка з 2012 року успішно здійснює її за підтримки Європейського Союзу в рамках національної програми «Розвиток кращого законодавства». Метою прийняття такого кодексу, як зазначає Р. Стефанчук на основі своїх наукових досліджень, стала нагальна необхідність у створенні нового законодавства Естонії у сфері ІВ та його гармонізація із законодавством Європейського Союзу [3, с. 90]. Враховуючи зазначене можна стверджувати, що аналогічні процедури є доцільними й для сучасної України, тому питання кодифікації законодавства у сфері ІВ мають бути озвучені не лише в наукових колах, а й під час правотворчої діяльності.

Висновки. Викладене дозволяє зробити висновок, що серед таких видів (форм, способів) систематизації, як облік, інкорпорація, консолідація та кодифікація, остання є найбільш оптимальною моделлю для сфери інтелектуальної власності в Україні. Тому, з урахуванням наукових розробок та зарубіжного досвіду вважаємо, що на сучасному етапі реформування сфери інтелектуальної власності доцільним та необхідним є прийняття єдиного кодифікованого нормативно-правового акта – Кодексу інтелектуальної власності України, який би не лише регламентував цивільно-правову складову, а й якісно та повноцінно визначав адміністративно-правове регулювання діяльності у сфері ІВ в Україні. Про це неодноразово зазначалось в працях вчених-юристів та правників, однак реальних шляхів до запровадження єдиного кодифікованого акта на сьогоднішній день не зроблено.

Випуск 5. 2018

Список використаних джерел:

1. Теорія держави і права: модульний курс: Навч. посіб. За ред. В.М. Кириченка. К.: Центр учбової літератури, 2010. 264 с.
2. Крижна В. Варіанти кодифікації законодавства у сфері інтелектуальної власності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2010. № 1. 110-115.
3. Стефанчук Р. До питання про кодифікацію законодавства у сфері інтелектуальної власності. *Право України*. 2016. № 11. С. 86-91.
4. Проект Кодексу інтелектуальної власності України від 02.06.2004р. URL: http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=item&id=568:intelektualna-vlasnist-spisok&Itemid=151
5. Шарікова О. Захист прав інтелектуальної власності: законодавчий аспект. *Міжнародний юридичний вісник: збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2014. Вип.1 (1). С. 219-224.
6. Шишка Р. Б. Кодифікація законодавства у сфері інтелектуальної власності: за та проти. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2013. № 3. С. 83-87.
7. French. Code de la propriété intellectuelle (consolidated version of August 1, 2018). URL: <http://www.wipo.int/wipolex/en/details.jsp?id=16750>
8. Intellectual Property Code of the Philippines (Republic Act No. 8293). URL: <http://www.wipo.int/wipolex/en/details.jsp?id=3432>
9. Portugal Code of Copyright and Related Rights (as amended up to Law No. 100/2017 of August 23, 2017). URL: <http://www.wipo.int/wipolex/ru/details.jsp?id=17387>
10. Código da Propriedade Industrial (alterado pelo Lei n.º 16/2008, de 01/04). URL: <http://www.wipo.int/wipolex/ru/details.jsp?id=5952>
11. Codice della proprietà industriale (decreto legislativo 10 febbraio 2005, n. 30). URL: <http://www.wipo.int/wipolex/ru/details.jsp?id=2481>
12. Law No. 633 of April 22, 1941, for the Protection of Copyright and Neighboring Rights (as amended up to Legislative Decree No. 685 of December 31, 1994). URL: <http://www.wipo.int/wipolex/ru/details.jsp?id=2475>
13. Ряботягова Л. Кодифікація інтелектуальної власності Італії. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2013. № 3. С. 20-28.

REFERENCES

1. Kyrychenko V.M. (2010). *Teoriia derzhavy i prava: modulnyi kurs [Theory of state and law: a modular course]* K.: Tsentru uchbovoi literatury [in Ukrainian].
2. Kryzhna V. (2010). *Varianty kodyfikatsii zakonodavstva u sferi intelektualnoi vlasnosti [Variants of codification of legislation in the field of intellectual property]. Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti – Theory and practice of intellectual property, 1, 110-115 [in Ukrainian].*
3. Stefanchuk R. (2016). *Do pytannia pro kodyfikatsiiu zakonodavstva u sferi intelektualnoi vlasnosti [On the issue of codification of legislation in the field of intellectual property]. Pravo Ukrainy – The law of Ukraine, 11. 86-91 [in Ukrainian].*
4. *Projekt Kodeksu intelektualnoi vlasnosti Ukrainy: vid 02.06.2004 [Draft Code of Intellectual Property of Ukraine from June 2 2004]. Retrieved from http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=item&id=568:intelektualna-vlasnist-spisok&Itemid=151 [in Ukrainian].*
5. Sharikova O. (2014). *Zakhyst prav intelektualnoi vlasnosti: zakonodavchyi aspekt [Intellectual Property Rights Protection: Legislative Aspects]. Mizhnarodnyi yurydychnyi visnyk: zbirnyk naukovykh prats Nacionalnoho universytetu derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy – International Legal Bulletin: a collection of scientific works of the National University of the State Tax Service of Ukraine, 1. 219-224 [in Ukrainian].*
6. Shyshka R. B. (2013). *Kodyfikatsiia zakonodavstva u sferi intelektualnoi vlasnosti: za ta proty [Codification of Intellectual Property Legislation: for and against]. Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. Yurydychni nauky – Bulletin of the Zaporizhzhya National University. Law Sciences, 3. 83-87 [in Ukrainian].*
7. Code de la propriété intellectuelle [Intellectual Property Code of French] (1992, July 1). Retrieved from <http://www.wipo.int/wipolex/en/details.jsp?id=16750> [in French].
8. Intellectual Property Code of the Philippines. Republic Act No. 8293 (1998, January 1). Retrieved from <http://www.wipo.int/wipolex/en/details.jsp?id=3432> [in English].
9. Portugal Code of Copyright and Related Rights (1885, September 17). Retrieved from <http://www.wipo.int/wipolex/ru/details.jsp?id=17387> [in English].
10. Código da Propriedade Industrial [Industrial Property Code of Portugal] (2003, July 1). Retrieved from <http://www.wipo.int/wipolex/ru/details.jsp?id=5952> [in Portuguese].
11. Codice della proprietà industriale [Code of Industrial Property of Italy] (2005, March 19). Retrieved from <http://www.wipo.int/wipolex/ru/details.jsp?id=2481> [in Italy].

12. Law for the Protection of Copyright and Neighboring Rights of Italy. No. 633 (1941, April 22). Retrieved from <http://www.wipo.int/wipolex/ru/details.jsp?id=2475> [in English].

13. Riabotiahova L. (2013). Kodyfikatsiia intelektualnoi vlasnosti Italii [Codification of Intellectual Property in Italy]. *Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti – Theory and practice of intellectual property*, 3. 20-28 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 17.09.2018